

Amphitryon - de la Palais-Royal la Cluj-Napoca

ALEXANDRU JURCAN

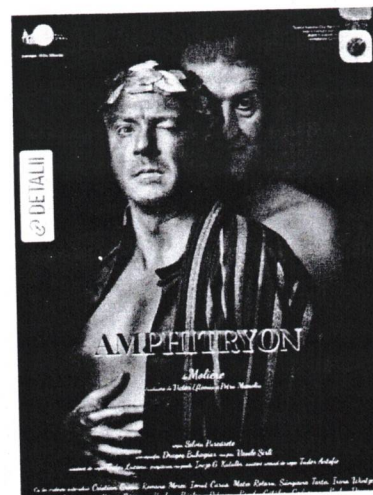
Există regizori care au atins apogeul valorii, ceea ce înseamnă o garanție, dar și o responsabilitate imensă, un fel de pact necris cu spectatorii virtuali. Toți așteptăm de la ei să ne uimească mereu, să nu facă rabat de la calitatea artistică. Pur și simplu...nu mai au voie să dezamăgească – așa gândim, acordându-le creditul maxim. Acum vorbim despre Silviu Purcărete. Mereu în prim-plan, cu spectacole nominalizate, apreciate, premiate. Acum putem admira la Teatrul Maghiar din Cluj spectacolul *Macbett* de Eugène Ionesco în regia sa. Imediat ne gândim la sindromul *Hybris* (oamenii se schimbă când li se oferă funcții și putere). Purcărete știe că „orice om cu piciorul în ligheanul puterii devine corupt” și că oricine „poate să devină criminal în momentul în care se află pe acel coridor”. E conștient că teatrul lui Ionesco nu e absurd, că „dacă ar fi absurd ar fi teatru al haosului”, dar Ionesco e un dramaturg „extrem de savant” și scrie un teatru „poetic și foarte modern”, unde tragicul se amestecă mereu cu umorul. Da, viața publică merge spre haos, iar la Ionesco orice act de corupție e „consecința căderii”. De câteva ori am revăzut *Faust* acolo la Sibiu, tot la Fabrica de Cultură. Regia: Silviu Purcărete. Din 2007-2008 încoace, se fac adevărate pelerinaje acolo, cu iz de legendă. Spectacolul rezistă, chiar dacă excelentul actor Ilie Gheorghe ne-a părăsit. Timp de zece ani l-a interpretat pe Faust, înnobilând hala industrială dezafectată. Din 2017, Faust este jucat de Miklos Bacs, cu o dăruire specifică seriozității sale scenice.

Am aflat cu entuziasm că Purcărete pregătește *Amphitryon* de Molière la Teatrul Național din Cluj. Reflectam: ce e în sufletul unui asemenea regizor în fața unei noi provocări? Știe că va reuși? De la început, anunță data premierei. O siguranță de sine, demnă de un profesionist. Oare cum începe repetițiile? Ne-a prevenit asupra comediei: ambiguitate, tristețe, tonuri subversive... Premiera: 28 mai, 2023. O sală arhiplină, într-o așteptare frisonantă. Piesa *Amphitryon* s-a jucat prima oară în 13 ianuarie 1668, la Palais-Royal. Molière avea

atunci 46 de ani și juca rolul lui Sosie. Sigur că s-a iscat un mic scandal: se presupunea că sub masca lui Jupiter s-ar afla...Ludovic al XIV-lea. În limba greacă, *amfitrion* înseamnă *cel care hărțuiește ambele părți*. Astfel ni se propune tema dublului, a dublării. Amphitryon e comandantul trupelor tebane, iar Sosie e valetul său. Jupiter ia înfățișarea lui Amphitryon, ca să-i seducă soția, pe Alcmena, iar Mercure ia forma lui Sosie, ca să-l însoțească pe Jupiter. Din acest moment, quiproquo-urile se succed vertiginos, într-un carusel lasciv al seducției, aseasonat cu umor, ironie, burlesc, derută identitară, ambiguitate provocatoare. Piesa transgresează regulile comediei clasice și folosește versul liber, care conferă o suplețe aparte.

La început, sala e în întuneric. Ca un moment al genezei. Zgomote cernute ale nopții, parcă e pădurea lui... Shakespeare. Actorii își luminescă fețele cu discreție. Incipitul pare prea lung, dar așteptarea se frânge în lumini vătuite. Muzica lui Vasili Șirli punctează accederea într-un spațiu oniric, hipnotic. Ca de obicei, scenografia e semnată de Dragoș Buhagiar, colaborator fidel. Spațiul e structurat pe verticală, orizontală și adâncime, în fluctuații ce deservesc ideea ambiguităților. Nu putea lipsi CORUL, un comentator modern (aici), surprinzător, creând imagini fluide, multifuncționale, în jocuri de oglinzi. Corul – *les autres/ceilalți*, a căror intruziune e ca un *fatum* de neocolit. Uneori cuvintele devin un fel de cântec, în intonații neutre, apoi

coboară la nivelul inițial, fără a crește în melodii care ar deturna sensul propunerii regizorale. Scenele de seducție, cele din alcov, mi-au amintit de *Casanova* lui Fellini, mai ales prin machiajul apăsător de...marionete fragile ale destinului repetitiv. Interesantă este scena dintre adevăratul Sosie și soția lui, ca un *mise en abyme*, în alte coordonate, a disputei dintre Amphitryon și soția sa, o contraponderare comică în joc de oglinzi. Există în spectacol scene memorabile, vizuale, eterice, relevante. Un fel de gradație dinamitează spațiul entropic, conferind iluminarea sensurilor, rotunjirea mult dorită. Actorii joacă în sală, în fața cortinei, pe scenă, dar și în...văzduh, într-o surprinzătoare levitație. Cristi Grosu (Mercur) e o alegere perfectă, inspirată: mobilitate, versatilitate, mutare de accente, între șiret, hâtru și ipostaze chapliniene. Ionuț Caras (Jupiter) impresionează mereu prin paliere interpretative rafinate, juste, printr-o ireproșabilă frazare. Matei Rotaru (Amphitryon) reușește să confere credibilitate unui personaj constrâns la contraste și gesturiperate. Excelentă ca de obicei Irina Wintze (Cleantis), în ipostaze comice savuroase, credibile. Sânziana Tarța (Alcmena) își poziționează corect personajul între feminitate, fidelitate, uimire, iubire. Cătălin Herlo (Sosie) susține o partitură complexă, între simplitate, uimire, ignoranță și teamă. Romina Merei (Noaptea) punctează impresionant inefabilul, în volute estompeate.

Silviu Purcărete a reușit să îmbrace piesa de la Palais-Royal cu alte veșminte, lăsând intacte sensurile, dar sublimându-le cu propria sa alchimie recognoscibilă.

